

Testlab Functiecombinatie Bos en Stad

Auteurs

Mr. dr. Guido Enthoven¹

Drs. Daan Groot²

1 Instituut Maatschappelijke Innovatie

2 De Natuurverdubbelers

Dit onderzoek is gefinancierd door het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit (project nummer C.06, myprojects 5200044962).

INSTITUUT
MAATSCHAP-
PELIJKE
INNOVATIE

De Natuurverdubbelers

Hier komt een disclaimer

© 2018 Wageningen Environmental Research (an institute under the auspices of the Stichting Wageningen Research), P.O. Box 47, 6700 AA Wageningen, The Netherlands, T +31 (0)317 48 07 00, www.wur.nl/environmental-research. Wageningen Environmental Research is part of Wageningen University & Research.

- Acquisition, duplication and transmission of this publication is permitted with clear acknowledgement of the source.
- Acquisition, duplication and transmission is not permitted for commercial purposes and/or monetary gain.
- Acquisition, duplication and transmission is not permitted of any parts of this publication for which the copyrights clearly rest with other parties and/or are reserved.

Wageningen Environmental Research assumes no liability for any losses resulting from the use of the research results or recommendations in this report.

Photo cover: XXXX

Samenvatting

Het Testlab Bos en Stad richt zich op het ontwikkelen van pilots waarbij nieuw bos en (kleinschalige) woningbouw met elkaar gecombineerd worden. De ontwikkeling van tiny houses of andere vormen van tijdelijke bewoning kunnen dan een economische drager vormen voor de transitie naar nieuw bos. In 2018 zijn verschillende zaken bereikt en geleerd:

- 5 deelnemers ingeschreven aan het Testlab Bos en Stad (Wageningen, Nijmegen, Zwijndrecht, Stichting Phien (Horst aan de Maas), Stichting Thuishaven (Zeewolde).
- 5 hectare aanplant bos 2018: pilot voedselbos Zeewolde (2 ha), pilot voedselbos Horst aan de Maas (3 ha), dit jaar nog schop in de grond. Indicatie: jaarlijks 35 ton CO2 vastlegging.
- Artikel in Trouw, halve pagina, 24 februari 2018.
- Artikel in Financieel Dagblad, 11 januari 2019.
- Artikel op 'Het kan wel' (16.000 downloads (nb dat is een record voor dit platform).
- In totaal bijna 70 gemeentes/5 provincies benaderd. Serieuze interesse bij aantal andere gemeentes/provincies. Veel gezaaid bij ambtenaren en bestuurders.
- Interessante modellen, Burgerinitiatief Westland Bos, Nieuwe Marken, Vitale Vakantieparken, Stichting Phien
- De belangrijkste aarzelingen bij bestuurders en ambtenaren zijn: vraagtekens bij bouwen in het buitengebied, angst voor verrommeling en vrees voor aantasting van de open ruimte.
- Startbijeenkomst op 17 december, grote belangstelling, overtekend, 70 deelnemers.

1 Achtergrond en doel

1.1 Achtergrond

Verschillende ontwikkelingen komen in dit voorstel samen:

- Provincies en gemeenten zijn in het kader van het Natuurpact gehouden om in de periode 2016-2027 in totaal 52.000 hectare nieuwe natuur te realiseren. Bosaanleg biedt o.a. mogelijkheden om koolstof vast te houden (zie Actieplan Bos en Hout).
- De komende jaren zal de woningvoorraad aanzienlijk uitgebreid moeten worden, met bijzondere aandacht voor starterswoningen en het verduurzamen van woningen. In totaal zullen het komende decennium tussen de 800.000 en 1 miljoen nieuwe woningen moeten worden gerealiseerd.
- Bij de aanleg van nieuwe woningen zal ook ruimte moeten worden gevonden voor groen en (recreatie)bos.
- Het rapport "Nieuw bos en klein wonen. Een veelbelovende combinatie" (i.o.v. LNV/EZK) schetst kansen van ontwikkeling bos in combinatie met kleinschalige bewoning.

2.1 Doelstelling

In dit project wordt de realisatie van nieuw bos gekoppeld worden aan de woningbouwurgentie. Inzet is om met een aantal gemeenten en provincies de mogelijkheden van functiecombinatie van bos en wonen (met name tiny houses) te verkennen.

De woonfunctie kan daarmee de economische dragger worden voor de transitie van grond naar bos. Op termijn kan dat uitmonden in de realisatie van 20.000 ha nieuw bos in combinatie met 60.000 tiny houses. Indicatie vermeden CO₂-uitstoot: 0.2 MT/jr CO₂ in 2050, op basis van een jaarlijkse bijgroei van 10 M³/jr.

2 Methode en opzet

Binnen het Testlab lopen er twee parallelle trajecten: een Community of Practice met alle deelnemende partijen en een Quick Scan per deelnemende gemeente of provincie. Binnen deze trajecten ligt de focus in eerste instantie op drie onderdelen: locaties, business case en regelgeving. Naar behoefte zal er ook aandacht zijn voor: communicatie, ecologie en klimaatgunstige beplanting, ontwikkeling van tiny houses en draagvlak op politiek, maatschappelijk en provinciaal niveau. Binnen deze trajecten brengt ieder zijn of haar eigen expertise en ervaringen in. In de Quick Scan wordt in een aantal bijeenkomsten met interne en externe stakeholders de haalbaarheid van een Tiny House project onderzocht. De CoP bestaat uit een aantal bijeenkomsten waarbij verschillende gemeenten en provincies samenkomen om gezamenlijk lastige vraagstukken op te lossen, zoals vragen omtrent regelgeving en de nieuwe Omgevingswet.

Community of Practice (CoP)

Kick-off

Deelnemende en geïnteresseerde gemeenten en provincies komen bij elkaar om in gesprek te gaan met de inhoudelijke partners. Vragen die geïnteresseerden nog hebben, kunnen op deze kick-off worden besproken. De nadruk bij deze bijeenkomst zal liggen op de kans die er ligt voor gemeenten en provincies om mee te doen.

Tussentijdse bijeenkomsten (2)

Er worden twee tussentijdse bijeenkomsten georganiseerd met de deelnemende gemeenten en provincies. Hierbij zal er gesproken worden over de knelpunten, de ervaringen en de vraagstukken die er nog liggen. Bovenal zijn deze sessies er om kennis met elkaar te delen en van elkaar te leren. Bij deze sessies zijn ook de inhoudelijke partners (o.a. Staatsbosbeheer en Tiny House Nederland) aanwezig om hun expertise in te zetten.

Gezamenlijke kennisontwikkeling

De combinatie van nieuwe natuur en klein wonen is een nieuw concept. Hierdoor zullen er veel (lastige) vraagstukken bij komen kijken. Er zal onder andere gekeken moeten worden naar belemmerende regelgeving. Maar ook juist naar de mogelijkheden die bijvoorbeeld de nieuwe Omgevingswet biedt.

Vanuit het gezamenlijke traject zullen vragen worden geïdentificeerd en door middel van eigen en externe expertise worden beantwoord. Tevens zullen onderliggende berekeningen ten behoeve van de business case modelmatig worden uitgewerkt.

Overkoepelende resultaten

Naast de resultaten en aanbevelingen voor vervolgstappen per deelnemende gemeente of provincie, zullen ook de overkoepelende resultaten en aanbevelingen worden gedocumenteerd en gepresenteerd. Alle overkoepelende lessen die zijn geleerd zullen hierin aan bod komen.

Slotbijeenkomst

Een afsluitende bijeenkomst met alle deelnemende gemeenten, provincies en betrokken partijen bij elkaar. Hier worden de resultaten van beide trajecten gepresenteerd en zal gezamenlijk de balans worden opgemaakt.

2.1 Quick Scan per gemeente of provincie

Startbijeenkomst

Allereerst wordt er een startbijeenkomst per gemeente of provincie georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomst brengen we verschillende relevante afdelingen binnen deze gemeente of provincie bij elkaar om een gezamenlijke start te maken. Op deze bijeenkomst zal allereerst het concept worden geïntroduceerd, zodat iedereen op één lijn zit. Daarnaast wordt er onder andere aandacht besteed aan een inventarisatie van grondposities, een omgevings- en actorenanalyse en een inventarisatie van woning-, klimaat- en natuuropgaven. Deelnemers brengen hun ervaringen en expertise van de lokale context in om zo een overzicht te krijgen van de specifieke omstandigheden binnen de gemeente of provincie. Een aantal vragen, zoals over grondposities en ambities op gebied van klimaatadaptatie, worden in de organisatie uitgezet om op deze manier de benodigde input voor de volgende bijeenkomst te verzamelen. Per gemeente of provincie wordt er gezocht naar één of meerdere locaties waar een functiecombinatie met Tiny Houses tot toegevoegde maatschappelijke waarde leidt.

Werksessie

Tijdens deze sessie gaan we dieper in op een aantal elementen, zoals de ambities die er zijn op het gebied van waterberging of het aanleggen van nieuwe natuur binnen de provincie of gemeente en hoe deze samen kunnen gaan met Tiny Houses. We ontwikkelen gezamenlijk de schetsen van de business case, waarbij de business case van een project bestaat uit naast de economische waarde, ook de maatschappelijke, sociale en ecologische waarde. Het doel van deze sessie is om gezamenlijk alle ontbrekende context-specifieke gegevens boven water te krijgen en inzichtelijk te maken.

Slotbijeenkomst

Op de slotbijeenkomst zijn naast de verschillende afdelingen van de gemeente of provincie, ook externe stakeholders, grondeigenaren en agrarisch ondernemers aanwezig. Hier worden de resultaten en aanbevelingen voor de vervolgstappen gepresenteerd. De resultaten en aanbevelingen zullen ook in een compact document vastgelegd worden.

Partners en taakverdeling

In dit traject werken IMI en Natuurverdubbelers samen in de uitvoering.

IMI/Guido Enthoven opereert naar LNV/EZK als leadpartner.

Staatsbosbeheer en de HAS zijn geïnteresseerd het project te ondersteunen. SBB ziet o.a. concrete kansen in de omgeving van Delft en Eindhoven. De HAS helpt op het vlak van kennisontwikkeling. Tiiny House Nederland en Link in Green ondersteunen bij de pilots.

3. Resultaat

In 2018 zijn verschillende zaken bereikt en geleerd:

- 5 deelnemers ingeschreven aan het Testlab Bos en Stad (Wageningen, Nijmegen, Zwijndrecht, Stichting Phien (Horst aan de Maas), Stichting Thuishaven (Zeewolde).
- 5 hectare aanplant bos 2018: pilot voedselbos Zeewolde (2 ha), pilot voedselbos Horst aan de Maas (3 ha), dit jaar nog schop in de grond. Indicatie: jaarlijks 35 ton CO2 vastlegging.
- Veel gezaaid bij ambtenaren en bestuurders. In totaal bijna 70 gemeentes/5 provincies benaderd. Serieuze interesse bij aantal andere gemeentes/provincies.
- Interessante modellen, Burgerinitiatief Westland Bos, Nieuwe Marken, Vitale Vakantieparken, Stichting Phien
- De belangrijkste aarzelingen bij bestuurders en ambtenaren zijn: vraagtekens bij bouwen in het buitengebied, angst voor verrommeling en vrees voor aantasting van de open ruimte.
- Startbijeenkomst op 17 december, grote belangstelling, overtekend, 70 deelnemers.

Communicatie

Artikel in Trouw, halve pagina, 24 februari 2018,

http://imi.nu/pdf_links/files/artikel%20Trouw%20Klein%20wonen%20in%20nieuwe%20natuur.pdf.

Artikel in Financieel Dagblad, 11 januari 2019. https://fd.nl/opinie/1284519/bij-boeren-is-plek-voor-20-000-hectare-bos-en-60-000-tiny-houses?utm_medium=social&utm_source=twitter&campaign=SHR_ARTT_20190111&utm_content=opinie

Van: Wyke Potjer <wyke.potjer@gmail.com>

Verzonden: vrijdag 30 november 2018 13:02

Aan: Marjolein in het klein <info@marjoleininhethetklein.com>

Onderwerp: Re: HetkanWEL

Het blog <https://www.hetkanwel.nl/2018/11/28/betaalbaar-wonen-in-een-tiny-house-middenin-de-natuur-het-kan-wel/> wordt absurd veel gelezen ook: binnen 2 dagen al meer dan 16.000 keer. Dat hebben we nog nooit meegemaakt. Dat is misschien iets dat je mee kan nemen bij het verkopen van je plannen aan de gemeenten: blijkbaar is hier heel erg veel behoefte aan: tiny houses in de natuur.

Ik zou zeggen: keep me posted. Als er nieuwe ontwikkelingen zijn, schrijf ik er graag over.

Fijn weekend!

Wyke Potjer

freelance journalist & tekstschrijver, www.wykepotjer.nl

content manager hetkanWEL, www.hetkanwel.net

Zie voorts: [nieuwsbrief bouw totaal](#), [hutje in het bos](#)

4. Conclusie/implicaties en vervolg

in 2019 is het tijd om te gaan oogsten en nieuwe 'zaadjes' te planten bij provincies, gemeenten en initiatiefnemers. Bijzondere aandacht zal in dit verkiezingsjaar geschonken worden aan de provincies. Het jaar 2019 staat ook in het teken van het uitwerken van bruikbare modellen die vaker gehanteerd kunnen worden bij provincies en gemeenten. Daarbij kan gedacht worden aan voorbeeld besluiten voor vergunningen, modellen voor businesscases en contracten met bewoners aangaande natuurbeheer.

In dit project zal de realisatie van nieuw bos gekoppeld worden aan de woningbouwurgentie. Het recombineren van rood en groen zal in een stroomversnelling komen indien we aansprekende succesvoorbeelden kunnen laten zien.

Dit project draagt substantieel bij aan de collectieve opdracht om de uitvoerbaarheid en toegevoegde waarde van de 'PBL-matrix' te onderbouwen. Door het organiseren van meekoppelende belangen en het verbinden van woningbouwopgaven aan natuuropgaven, ontstaat ook een economische moter en drijfkracht achter de noodzaak om meer bos te realiseren. Indien er een interessante businesscase ontstaat voor de uitbreiding van bos, zullen allerlei betrokken partijen – boeren, landeigenaren, provincies, gemeenten – ook vanuit welbegrepen eigenbelang over gaan tot bosuitbreiding.

Nota bene: In dit project staat de realisatie van meer bos centraal en vormen tiny houses 'slechts' een middel om deze bosuitbreidingsopgave te realiseren. Dat blijkt inmiddels ook uit enkele ervaringen bij gemeenten, waar gezocht wordt naar combinaties van bosuitbreiding met woningen die groter zijn dan 50 m².

Beoogde output 2019

- Aantal hectare bos gerealiseerd in 2019: 15-20 ha
- 50 nieuwe gemeenten benaderd
- Voor 5-10 gemeentes/provincies quick scans uitgewerkt
- Aantal uitgewerkte businesscases
- Zicht op belemmerende regelgeving, en de wijze waarop daarmee omgegaan kan worden
- Kennis in netwerk uitgebreid door uitwisseling en leren
- Verslaglegging en metingen t.b.v. Gereedskapskist;

- Indicatie klimaateffect: 100-150 ton additionele CO₂-vastlegging per jaar

Outcome

- portfolio van leads en initiatieven die (wellicht buiten dit project) verder worden opgepakt en leiden tot nieuw bos;
- geactualiseerd inzicht in areaal c.q. potentieel van tiny houses als financieringsmodel voor bosuitbreiding tot 2030;
- media-aandacht, communicatie, etc.;
- uitgebreid netwerk bij provincies, gemeenten, initiatiefnemers en andere betrokken partijen.

- Werkbare modellen voor ontwikkeling nieuw bos i.c.m. tiny houses. Werkende modellen kunnen een enorme multiplier opleveren van het onder output genoemde getal van 100-150 ton CO2 vastlegging per jaar, tot wel factor 1000.

Annex 1. Bijv kaarten van beplantingen

Zie excel bijlage Thuishaven

Annex 2 . Bijv ingevulde excel sheets van beplantingen

Onderdeel van deelpilot:

Lokatie van de activiteit	Lever een GIS file of een kaartje (met coördinaten) waarop duidelijk de lokatie is omlijnd.
Eigenaar	Jeroen van Steen
contact gegevens eigenaar mag opgenomen worden in beschrijving	Ja
zo ja, contact gegevens eigenaar	info@thuishaven.org tel 0622945035
evt. website waar naar gelinkt kan worden	www.thuishaven.org
Type activiteit (kies hier)	Aanleg van Voedselbos op perceel biologische landbouw
Datum uitvoering activiteit	eerste aanleg maart 2018
Oppervlak uitvoering	2 ha
Netto behandeld oppervlak	1.6
Bij aanplanten:	
Aantal planten per ha	250
Soort	
Herkomst	meest inheems
Rassenlijst	ja
Voorbehandeling bodem	voor en ondervrucht mengsel, klaver, luzerne en gras
Is bodem C gemeten?	nee
Bij bestaande opstand:	
'- voorbehandeling	dunnen/toekomstbomen aanwijzen/bodembewerking etc.
'- welk volume en stamtal stond er nog voordat planten begon, in welke soortverhouding	
Kosten (zoveel mogelijk uitgesplitst per onderdeel, inclusief hoeveelheden, dus bijv. Klepelen 1,5 ha €XX, 3000 planten €YY per stuk, 400m raster €ZZ)	
'- onderdeel 1	Grondbewerking met kraan voor uitgraven poel €3500
'- onderdeel 2	Advieskosten €1500
etc	beplantingsmateriaal €3500,-
overige (indirecte) kosten (bijv afwaarding grondprijs)	onbekend
verwacht effect op (gederfde) opbrengsten (bijv XX m3 extra oogst na 10 jaar, of YY m3 minder oogst na 10 jaar)	komende jaren €2000,- per ha

Verwachting opbrengst in termen van koolstof (bijv X ton/ha opgeslagen na 5 jaar)	onbekend
Ben je van plan te gaan monitoren en hoe gaat de koolstofmonitoring er uit zien (bijv bosinventarisatie en bodem C meting elke 5 jaar)	
overige opmerkingen:	
Lever een foto voor en na de activiteit	
Stuur dit op naar: martjan.schelhaas@wur.nl en bas.lerink@wur.nl	

Zie ook filmpje over aanleg Voedselbos:
<https://www.youtube.com/watch?v=pi1ajhTIKqU>

Annex 3. Deelnemerslijst van startbijeenkomst 17 december

GEMEENTE

Naam	Organisatie	Functie
Tiny Arts	Gemeente Bergen op Zoom	Strategisch Adviseur Stedelijke Ontwikkeling
Jonne Besselink	Gemeente Etten-Leur	
Mark Boom	Gemeente Nijmegen	
Rob Brinkhof	Gemeente 's-Hertogenbosch	
Laurens Doesburg	Gemeente Oss	
Brian Engelaar	Gemeente Zwijndrecht	Beleidsontwikkelaar stedenbouw
Jaco Everaers	Gemeente Oss	Specialist Basisregistraties en Bouwbesluit
Nikol van de Goor	Gemeente 's-Hertogenbosch	
Elma van Heerde	Gemeente Beuningen	
Henk Heijkers	Gemeente Den Haag	Adviseur Duurzame Stad
Amy Kosse	Gemeente Amersfoort	Landschapsarchitect
Judith Meulemans	Gemeente Goirle	Assistent projectleider
Jan Portengen	Gemeente Gooise Meren	Gemeenteraadslid Groenlinks
Gertjan Sinke	Gemeente Culemborg	Raadslid D66
Leen Snijders	Gemeente Westland	Wethouder
Sander Verbaarschot	Gemeente Zaltbommel	Beleidsmedewerker RO en Wonen
Jan Verpaalen	Gemeente Bergen op Zoom	Adviseur Ruimtelijke Ordening
Ingrid van de Vossenbergh	Gemeente Nijmegen	senior stedenbouwkundige/adviseur RO
Erik Wilmsen	Gemeente Alphen-Chaam	wethouder
Deo de Wit	CDA Alphen-Chaam	Raadslid

INITIATIEFNEMER

Naam	Organisatie	Functie
Peter van Benthem		Particulier
Linda Beumer	Tiny House Drechtsteden	Initiatiefnemer
Otto van Biessum	Tiny House Nederland	
Jairus Brandsma	Ecodorpen netwerk	
Debby Broersma	Landgoed Algoed, Enschede	Bewoner, projectleider
Eefje Fehres	Tiny House Nederland	Vrijwilliger
Douwe Flaming	Wonen primitief in Schiedam	
Hugo van der Kallen	Eco + Bouw	Particulier, medewerker
Michiel Kalkman	Ruimte voor Vernieuwing	ZZP'er
Otto Koeter		Particulier
Shirley Lafleur		Particulier
Dion Nieuwenhuize		Initiatiefnemer
Pieter Parmentier	Initiatiefnemer Erfdelen NL	
Mieke Pippel		Particulier
Karin Pos	iQ Coaches	

Pim Jansen	Interesse in Tiny housing	Particulier
Jackie Schooleman		Initiatiefnemer
Margot Sluijters	Tiny House Drechtsteden	Initiatiefnemer
Andrea Snoek	Geïnteresseerde	
Hans Snoek	Geïnteresseerde	
Liza van Velzen	Boswachter/TH bewoner	
Theo Vis	Tiny House Drechtsteden	Initiatiefnemer

Grondeigenaren

Naam	Organisatie	Functie
Albert Goorden	Staatsbosbeheer	
Jan Ottens	Jan Ottens Advies	Landgoed, advies
Robert Pallencaoe	Staatsbosbeheer	Communicatie & Public Affairs
Jos de Punder	Recreatie Company, Oirschot	Recreatiepark, advies
		Filantroop/eigenaar, voedselbos en off grid woningen
Peter Slijpen	Stichting Phien	
Jeroen van Steen	Thuishaven	Boer, voedselbos, tiny houses
Joris Vermaesen	Woet Bosgrond	Makelaar bosgrond, eigenaar

Provincie, Rijk

Naam	Organisatie	Functie
Johan Bloemen	Stadsgewest 's-Hertogenbosch	
Jiri van der Drift	Groen Ontwikkelfonds Brabant	Adviseur
Jan Peter Everhard	Ministerie van EZK	
Theo Folmen	Stadsgewest 's-Hertogenbosch	
Tim Laros	WerkEenheid Natuur Netwerk Brabant	
Jeroen Mulder	Provincie Noord-Brabant	
Mirjam Stavleu	WerkEenheid Natuur Netwerk Brabant	

Overige

Naam	Organisatie	Functie
Maarten Box	Milieuvereniging Zuidplas	Vertegenwoordiger
Madeleine Goosen	Woningbouwcorporatie	
Gertjan van Heijnsbergen	Regelzus	Mantelzorgmakelaar
Arita Korevaar	Bedrijf aan het opzetten dat gespecialiseerd is in het bouwen van tiny houses	
Vincent Lokin	Actieplan Bos en Hout	
Gert-Jan Nabuurs	WUR	Hoogleraar Europees bossenbeleid
Meike Nauta	Staatsbosbeheer	Boswachter
Sjoerd Oomen	BMC implementatie	Advies- en detachering
Hendrik van Sandick	Van Sandick Advies	Adviseur Grondbeleid, Omgevingsrecht
Inge Walstra	Inge Walstra Hypotheekadvies	Hypotheekadviseur
Frank van der Zanden	Rabobank Dommelstreek	Ondernemerscoach & Community Banker

Organisatie

Naam	Organisatie
------	-------------

Guido Enthoven	Instituut Maatschappelijke Innovatie
Daan Groot	Natuurverdubbelers
Marjolein Jonker	Tiny House Nederland
Sandra Nap	Link in Green
Jan-Pieter Peijs	Staatsbosbeheer

Afwijzingen, evt volgende keer

Naam	Organisatie	Functie
Jurre Antonisse		TH-bewoner
Marcel van Bodegraven	Vivax Housing	Ontwikkelaar/bouwer tiny houses
Lars Boelen		Particulier
Cees Broeksma	Universiteit Leiden	
Luca Coppola		geïnteresseerde
Barry van den Ende		TH-bewoner
Annemarie Hendriksen	Eco Bosch	
Bernhard Hoerl	Mindful homes	initiatiefnemer, bouwer
Wilma Iemenschot	Initiatiefnemer stiltedorp	
Sietske Klooster	Initiatiefnemer	
Menno de Lange	Droomwonen Brabant	Voorzitter
Annie Martens	Bureau Martens	Management//communicatie
Marie Safarovic		Particulier
Karin Schouten		geïnteresseerde
Henriette van der Velden		geïnteresseerde
Kristii Visser		Particulier
Okke Visser		Particulier
Jessica Voets		geïnteresseerde

Wageningen Environmental Research
P.O. Box 47
6700 AA Wageningen
The Netherlands
T +31 (0)317 48 07 00
www.wur.nl/environmental-research

Wageningen Environmental Research
Report
ISSN 1566-7197

The mission of Wageningen University and Research is "To explore the potential of nature to improve the quality of life". Under the banner Wageningen University & Research, Wageningen University and the specialised research institutes of the Wageningen Research Foundation have joined forces in contributing to finding solutions to important questions in the domain of healthy food and living environment. With its roughly 30 branches, 5,000 employees and 10,000 students, Wageningen University & Research is one of the leading organisations in its domain. The unique Wageningen approach lies in its integrated approach to issues and the collaboration between different disciplines.

